

Ibidem: Sic multorum opes præpotentium excludunt amicitias fideles.

Idem pro Cluëtio: Sylla maximis opibus, cognatis affinibus.

Idem Attico: Tamen firma munitur quædam nobis ad retinendas opes nostras tuta (ut spero) uia.

Idem pro P. Quintio: Vt P. Quintius, cui tenues opes, nullæ facultates, exiguæ amicorum copiæ sunt, cū aduersario gratiosissimo contendat.

Idem ad equites Romanos: Et singulorum opes sæpe sunt tenues.

Idem pro L. Murena: Vt eius opes, atq; ingenium præsidio multis etiam alienissimis, uix cuiq; inimicus esse deberet.

OPTIMVS, Maximus.

Optimus, Maximus, nō solum de deo dicitur, sed de fūdo, agro, domo, & alijs.

Celsus de contrahenda emptione: Cum uenderes fundum non dixisti, ut Optimus Maximusq; est.

Hemuleius de emptionibus, lege, Quoad seruitutes: Nisi ut Optimus maximusq; esset traditus fuerit fundus.

Paulus de legatis, lege, Si mihi: Vti Optimi maximiq; sunt.

Idem de fundo instructo, lege, Fundo legato: Vt Optimus maximusq; est.

PERPETVVS.

Quam multi in nomine Perpetuū, & uerbo Perpetuo errauerunt, proprietatem, quæ in dicendi bonorū autorum modo consistit, ignorantes: Est enim Perpetuū, inter cætera quod solidum, non concisum in frustra, sed continuatū, nō interruptum, aut temporis spacio intermissum.

Et eodem

Et eodem sensu Perpetuare dicitur, id est sine intermissione continuare, uti infra late ostendetur.

Plautus in Rudente: Iactate exemplis plurimis misere perpetuam noctem.

Idem in Mercatore: Siquidem isti dicto solida, & perpetua est fides.

Terentius in Ecyra: Cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo: biennium ibi perpetuum misera illum pertuli.

Ibidem: O fortuna, ut nuncq; es perpetuo bona.

Cicero in Verrem: Vna lata uia perpetua.

Idem ad Atticum: Clodium praesentem fregi in Senatu, cum oratione perpetua plenissima grauitatis, tum altercatione.

Cato in re rustica: Vltro, citroq; sulcos perpetuos ducito.

Caesar in commentarijs: Erant perpetuae paludes.

Ibidem: Trabes perpetuae collocantur.

Ibidem: Palus perpetua intercedebat.

Ibidem: Perpetuae fossae quinos altae pedes ducebantur.

Ibidem: Pro uetere, ac perpetua in me fide.

Ci. pro lege Manilia: Quod ut illi proprium, ac perpetuum sit.

Idem pro Gn. Planco: Ego uero si cum illorum impiorum ferro & manu concidissem, imperpetuum Respub. Ciuile praesidium salutis suae perdidisset.

Idem in Catilinam: Ignem Vestae perpetuum, ac sempiternum.

Vergilius: Pascuntur perpetuo tergo bouis.

Idem: Perpetuis soliti patres considere mensis.

Idem: Sola ne perpetua metens carpere iuuenta.

Quidius in Ibin: Dijs tibi dent, nudosq; lares, inopemq; se-

- nectam: Et longas hyemes, perpetuamq; sitim.
 Idem de Ponto: Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis:
 Catullus: Iucundum mea uita mihi proponis amorem
 Hunc nostrum inter nos, perpetuumq; fore.
 Vitruuius: Dū in crassitudine perpetuæ taleæ oleaginæ ustu-
 latae quàm creberrime instruantur.
 Idem: Quæratuꝛ solum, si sit perpetuo solidum.
 Idem: Si autem ualles erūt perpetuæ, in dedinato loco cur-
 sus dirigentur.
 Titus Liuius ab urbe cōdita: Saltus perpetuis montibus in-
 ter se iuncti.
 Ibidē: Modo sit perpetuus huius qua uiuimus pacis amor.
 Idem de bello Macedonico: Perpetuis orationibus die as-
 sumpto.
 Paulus de seruitutibus rusticorum prædiorum, lege, Si uia:
 Si lacus perpetuus in tuo fundo est: nauigandi quoq; serui-
 tus, ut perueniatur ad fundū uicinum, imponi potest.
 Idem: Quod cuiusq; uniuersitatis nomine, lege, Item eorū:
 Nisi lex municipij, uel perpetua consuetudo prohibeat.
 Vulpianus, soluto matrimonio, lege, Si cum dotem: Et si qui-
 dem interuallū furor habeat, uel perpetuus quidam mor-
 bus est.

¶ PERPETVARE. *fundus tuus*

- Plau. in Pseudolo: Non est iustus amator, nisi qui perpetuat
 data.
 Cicero de Oratore: Ut sicui sit infinitus spiritus datus, tamē
 eum perpetuare uerba nolimus.
 Idē pro P. Sylla: Semp Cecilius in calamitate fratris sui iudi-
 cum pote

cum potestatem perpetuandā, legis acerbitatem mitigandam putauit.

¶ **PRÆSTARE** culpam, dolum, & huiusmodi.

Cum legissem uarijs in locis in Cicerone, apud iuriscōsul-
tos, & autores alios, penes quos uidet̄ quodāmodo La-
tinæ linguæ proprietates resedisse, præstare culpā, dolum, uim,
casum, uitium, & alia huiusmodi: & quasi cæcutiētibus ocu-
lis quid eo modo dicendi significaret̄, hallucinarem: cōtuliss-
semq; simul plura loca ex ijs, quo id melius intēnoscerem:
uisum est mihi id esse præstare culpā, uitium, & cætera id ge-
nus, quod ad culpam teneri. Et ut significantius dicam, id
mihi uidetur culpam præstare, quod stare pro culpa: uti cla-
rius ex ijs quas subieci autoritatibus demonstratur.

voz de tycht staen.

Cicero in Epistola C. Torquato: Simus igitur ea mēte, quā
ratio & ueritas præscribit: ut nihil in uita à nobis præstan-
dum præter culpam putemus.

Idem de Oratore: Perge uero Crasse, inquit Mutius: istam
enim culpam, quam uereris, ego præstabo.

Ibidem: Defendebamus quicquid fuisset incōmodi in māci-
pio, id si uenditor scisset, neq; declarasset, præstare debere.

Ibidē: Demōstrare grauissimis uerbis multos sæpe impetus
populi nō iniustos esse, quos præstare nemo possit.

Idem Papirio Peto: Sic uideo philosophis placuisse ijs, qui
uulgo soli uidentur uim uirtutis tenere: nihil esse sapientis
præstare, nisi culpam, qua mihi uideor dupliciter carere.

Idem in Topicis: Omnibus est ius parietem directum ad
parietem communem adiungere solidum uel fornicatum.

At si quis in pariete communi damni infecti promiserit,
non

- non debet præstare quod fornix uitij fecerit.
- Idem pro P. Sextio: Ea conditione gesseram, ut meum factum semper omnes præstare, tueriçz deberent.
- Idem ad Quintum fratrem: Quos uero, aut ex domesticis coniunctionibus, aut ex necessarijs apparitionibus tecum esse uoluisti, qui quasi ex cohorte Prætoris appellari solent: horum non modo facta, sed etiam dicta omnia præstanda nobis sunt.
- Idem de officijs: Si autem dictum non omne præstandum est, quod dictum non est, id præstandum putas?
- Cæsar in cõmentarijs: Neq; periculum præstare eorum, sed totam rem ad Pompeium reiçere.
- Cicero de officijs: Nam cum ex. xij. tabulis satis esset ea præstare, quæ essent lingua nūcupata, quæ qui inficiatus esset dupli pœnam subiret, à iurisconsultis etiam reticentiæ pœna est constituta. Quicquid enim est in prædio uitij, id statuerunt si uenditor sciret, nisi nominatim dictum esset, præstari oportere. & subdit: Cum in uendendo rem eam scisset, & non pronūciasset emptori, damnum præstari oportere.
- Papinianus de rei uendicatione, lege, Si nauis: Periculū nauis possessor petitori præstare non debet.
- Idem de administratione & periculo, lege, Tutores: Nominum paternorū periculū præstare cogendi non erunt.
- Idem eodem titulo, & ea lege: Victus præteriti temporis periculum præstabit.
- Vulpianus, Nautæ, caupones &c. lege, Si quis: Factum non solum nautarum præstare debere, sed & uectorum.
- Idem de Tutelis, lege, Si filiusfamilias: Aequum est, ut eum dūtaxat

duntaxat dolum pater præstet, qui cōmissus est ante emā-
cipationem filij.

Idem de Magistratibus, lege, In ordinem: Non enim debēt
magistratus futuros casus, & fortunam præstare pupillo.

Idem de legatis primo, lege, Quid ergo: Sed si animal lega-
tum occiderit, puto teneri, non ut carnem præstet, uel cæte-
ra, sed ut præstet precium.

Pompeius de negocijs gestis, lege, Si negotium absentis, &
ignorantis geras: & culpam, & dolum præstare debes. Sed
Proculus ait: Interdū & casum præstare debet.

Pomponius soluto matrimonio, lege, Si mora per mulierē
fuerit, quo minus dotem recipiat, dolū malum dūtaxat in
ea re, non etiam culpam maritus præstare debet.

Idem eodem titulo, lege, In partem: Dolum & culpam in eo
peculio uel acquirendo, uel conseruando maritus præstare
debet.

Idem eodem titulo, lege, Etiam: Licet in dotalibus rebus nō
solum dolum, sed & culpam maritus præstet. Cum tamen
quæritur in iudicio de dote, an facere possit: dolum dūtaxat
comprehenditur.

Paulus eodem titulo, lege, Si filiofamilias: Si post diuortiū
res dotalis deterioris factæ sint, & uir in reddenda dote
moram fecerit, omni modo detrimentum ipse præstabit.

Idem de Fideiussoribus, lege, Hæres: Eius qui non iure tu-
tor, uel curator datus administrationi se nō immiscuit, do-
lum, & culpam præstare non debet.

Iabolenus eodem titulo, lege, In ijs rebus, quas præter nume-
ratam pecuniam doti uir habet, dolum malum & culpam

○ præstare

præstare eum oportere Seruius ait.
 Vulpianus legati & conducti, lege, Ex conducto: Seruius
 omnem uim, cui resisti non potest, dominum colono præ-
 stare debere ait, utputa fluminum, gracculorum, sturno-
 rum, & si quid simile acciderit.

¶ PRAE. *mer dan.*

Praepositio Præ, elegantissime à bonis illis autoribus po-
 nitur cum comparationem quãdam inducit: ut Præ no-
 bis beatus uideris, id est, plus nobis beatus. Aliquando ta-
 men ad comparationẽ, ut aliqui etiam dixerunt, Plautus &
 Terentius praepositionem hanc præ, componunt cum q̄,
 quandoq; c̄m ut, ut clarius infra uidebitur.

Plautus in Aulularia: Sed hoc etiam pulchrum est præ q̄
 ubi sumptus petunt.

Idem in Mostellaria: Video te nihil pendere omnes homi-
 nes præ Philolache.

Idem in Stico: Iuniores omnes relictas habeo præ quod tu
 nolis.

Idem in Milite: Qui non sum dignus præ te, qui figam pa-
 lum in parietem.

Ibidem: Præ illius forma quasi spernas tuam.

Ibidem: Nihil hercle hoc quidem præ ut alia dicam.

Idem in Menechmis: Modestior nũc quidem est de uerbis
 præ ut dudum fuit.

Idem in Mercatore: Pentheum diripuisse aiunt Bacchas, nu-
 gas maximas fuisse credo præ ut quo pacto ego diuersus
 distrahor.

Ibidem: Sanus si sum præ te medicum mihi expetam.

Terentius:

Terentius in Eunuchis: Hic ego illum contempsi præ me.

Ibidem: Qui si occæperit amare, ludum, iocumq; fuisse alterum dices illū, prout huius rabies quæ dabit.

Idem in Adelphis: Omnia postponenda putauit præ meo commodo.

Ibidem: Atq; huic aliquid paululum præ manu dederis.

Cicero Seruio Sulpitio: Non tu quidem uacuis molestiis, sed præ nobis beatus.

Idem in Verrem: Omnium minas atq; omnia pericula præ salute sua leuia duxerunt.

Ibidem: Ut ipse consului hac causa præ me nimis, etiã si fieri possit, q̄ priuatus esse uideatur.

Ibidem: Atq; ut intelligatis ab isto præ lucro, prædãq; præfenti nec uectigaliū, nec posteritatis habitam esse rationē.

Idem in Rullum: Quæ si in illo minima fuissent, tamen præ tuis facultatibus maxima putarentur.

Idem in Bruto: Isq; se ita putat Atticum, ut ueros illos præ se penè aggrestes putet.

Cæsar in cõmentarijs: Quod omnibus Gallis, præ magnitudine corporū suorū, breuitas nostra contemptui est.

Horatius: Cũcta ne præ cãpo & Tyberino flumine sordēt.

Titus Liuius ab urbe con. Qui omnia præ diuitijs humana spernunt.

Idem de bello Macedonico: Sed quid ista præ ijs, quæ à te, tuisq; quotidie alia super alia facinora æduntur.

¶ PRAEIVDICARE. *von rechten*

Praeiu dicare, apud eos, qui nouum non antiquum dicendi modum inscite sectantur, est id quod damnum,

O 2 aut iacturã

Iudi-
cium
præiu-
diciū

aut iacturam dare: ueluti si dicant, ut solent: In hac re mihi ualde præiudicatur, aut hoc non sine meo præiudicio fieri potest. Qui modus dicendi quàm procul absit ab uera, elegantiq; Latinitate, infra perspicietur. Nam præiudicare est aliquem exemplo alieni iudicij damnare. Hoc enim iudicium à præiudicio differt. Iudiciū est quod ex causa ipsa fit. Præiudicium autem quod iudicibus exemplum postea præbet ad iudicandum in eadem causa, uel paribus causis, uti dare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur: qui duobus præiudicijs, uno in Scamandrum, altero in Fabritium eadem ueneficij causa factis, Oppianicum damnatū esse demonstrat.

Cicero pro Cluentio: Cum Oppianicum iam perditum, & duobus iugulatum præiudicijs uideret.

Ibidem: Tum deniq; cum duobus proximis præiudicijs cōdemnatus esset.

Ibidem: Nisi quæ præiudicia de eo facta esse constarent.

Ibidem: Deinde ea de eo præiudicia esse facta ab ipsis iudicibus à quibus condemnatus est: ut non modo ab eisdem, sed ne ab alijs quidem ullis absolui ullo modo posset.

Ibidem: Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, ut re semel atq; iterum præiudicata, condemnatus in iudicium uenerit.

Ibidem: Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamē ex ipsa causa condemnassent.

Ibidem: Cum ijs duobus præiudicijs iam damnatus esset.

Ibidem: Patefactum est illo iudicio reum condemnari, præsertim ab eisdem iudicibus, qui duo præiudicia fecissent.

Idem pro

Idem pro L. Murena: Si existimabit iudicium accusatoris in reum pro aliquo præiudicio ualere oportere.

Idem de arte Rhetorica: Satis ne causæ sit, quare cū de ea iudicetur, de aliquo maiore maleficio, de quo iudicium cōparatum sit, præiudicetur.

Idem in Verrem: De quo non præiudicium, sed planè iudicium iam factum putatur.

Ibidem: Hoc miror, qui de hoc homine præiudiciū uoluerit fieri, per recuperatores de hoc ipso non modo præiudicari, uerum grauissime, & uehementissime iudicari.

M. Brutus Ciceroni: Quod enim nondū Senatus censuit, nec populus Romanus iussit, id arroganter nō præiudico, neq; reuoco ad arbitrium meum.

T. Liuius ab urbe condita: Præiudicium iam de reis, & à Senatu & à populo Romano, & ab ipsorū collegis factū esse.

¶ PROXIMVS, & Vicinus.

N Vlli dubium est, quin inter Proximum & Vicinū differentia sit, licet prima facie uideantur idem: Nam qui uicinus est, proximus certe uideri potest: & contra, qui proximus, esse idem qui uicinus. Est tamen Proximus is, quem nemo antecedit, & quo nemo uicinior est. Vicinus autem proximus esse, & idem non proximus esse potest: Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modo dicēdi, quo discrimen internoscetur, elegantissime reperiuntur.

Vulpianus de suis, & legitimis hæredibus, lege: Is est proximus, quem nemo antecedit: & is ultimus, quem nemo sequitur.

Plautus in Mercatore: Tuus amicus, & sodalis simul uicinus
O 3 proximus

proximus.

Terentius in Ecyra: Despōdet ei gnatā huius uicini pximi.
Cicero Attico. C. Arrius pximus est uicinus, immo ille qui-
dem iam contubernalis.

Eidem. C. Albanus proximus est uicinus.

Idē de officijs: Quærit ex proximo uicino, num feriæ quæ-
dam piscatorum essent: quod eos nullos uideret. Nullæ
(quod sciam) ille inquit.

Iabolenus, locati & conducti. Qui domū habebat, aream
iunctam ei domui uicino proximo locauerat.

Paulus de noui operis nunciatione, lege: Non solum proxi-
mo uicino, sed superioribus.

¶ PERTINERE. *antreffen*

Pertinere non semper impersonale est, nec eodem signifi-
cato: Nam pertineo reperitur apud illos ueteres, signifi-
cans id quod pertingo, peruenio, contingo.

Cicero de natura deorum: Paulò supra quàm ad linguā sto-
machus annectitur, eaq; ad pulmones usq; pertinent.

Ibidem: Ad easdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes
eius uiaæ pertinent.

Ibidem: A corde autē in totū corpus distribuitur per uenas
admodum multas, in omnes partes corporis pertinētes.

Idem in Murenam: Latius patet illius sceleris contagio, q̄
quisq; putat, & ad plures pertinet.

Idem de officijs: Quod eorum administratio latissime pa-
teat, ad plurimosq; pertineat.

Cæsar in cōmen. A finibus Treuerorū ad Neruios pertinēt.

Ibidem: Equites barbaris omnibus, qui ad Oceanum perti-
nent ab

ment ab Afranio imperantur.

Idem: Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.

Ibidem: Aquitania à Garumna flumine ad Pyreneos montes, & eã partē Oceani, quæ ad Hispaniã uergit, pertinet.

Idem: Neq; nostri longius, q̃ quæ ad finē porrecta, ac aperta loca pertinebant, cedentes insequi auderent.

Idem: Veragrōsq; misit, qui à finibus Allobrogum, & lacu Lemāno, & flumine Rhodano ad sūmas alpes pertinent:

Idem: Syluã esse ibi infinita magnitudine, quæ appellatur Bacenis, ac longe introrsus pertinere.

Hircius in cōmen. Atq; id iugum, quod trans paludem penē ad hostium castra pertineret, mediocri ualle à castris eorum intercisum animaduerneret, pontibus palude constrata legiones traducit.

T. Liuius de bello Punico: Hi mores, eãq; charitas patriæ p̃ omnes ordines uelut tenore uno pertinebat.

Idem de bello Macedonico: Agros ad mare pertinentes euastat.

Vulpianus de fonte deducēdo, lege, Prætor: Quod ait Prætor, p̃tinet: hoc significat quod ex ædibus eius in tuas ædes pertinet, hoc est dirigitur, extenditur, peruenit.

Hircius in commentarijs: Alexandria est ferè tota subfossa, specusq; habet, ad Nilum pertinentes.

Cæsar in commentarijs: Omnia flumina, atq; omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Cæsar auerterat.

Ibidem: Ad earum partem munitiorem ducit, quæ pertinebant ad mare.

Ibidē:

Ibidem: Quam pertingere à castris ad flumen supra demon-
strauimus.

Ibidem: Hæc syluã quandam contingebant.

¶ PRÆCIPITO.

Verbo Præcipito ueteres illi laudatissimi utebãtur, præ-
cipue cum de syderibus, uel temporibus mentio inci-
debat. quod cum nonnulli minus obseruassent, Præcipita-
re actiuũ pro uerbo passiuo positũ esse suspicati sunt. Mo-
dus enim loquendi eos latuit, qui pro Grammatica & ra-
tione apud eos autores, & in eo uerbo, & alijs frequenter
usurpatur.

Cicero in Oratore: His autẽ de rebus sol me ille admonuit,
ut breuior essem: qui ipse iam præcipitans, me quoq; hæc
præcipitem penè euoluere coegit.

Cæsar in commen. Multi iam menses transierant, & hyems
iam præcipitauerat.

Vergilius: Et nox humida cælo præcipitat.

¶ PRÆVERTERE, præuerti, anteuertere.

Præuertere, præuerti, anteuertere, nõ id significant quod
præcedere (ut aliqui uolũt) sed id quod præponere, præ-
uenire: sed non suo, immo potius præ postero, ac peruerso
ordine: id est, ut quod erat in animo, ut postea fieret, fiat
antea: & contra, quod ante erat faciendum, postea fiat. Sed
id quoq; præcipue notandũ est, Datium post se plerũq;
trahere, ac deponens idem uerbum etiam fieri.

Plautus in Milite: Iam nos isti rei præuertemur.

Ibidẽ: Igitur id quod agitur, nũc hoc primũ præuerti decet.

Idem in Mercatore: Mandatis rebus præuerti uolo.

Ibidem:

- Ibidem: Abige abs te lassitudinē, caue pigritiæ præuertier.
 Idem in Captiuis: Certum est hoc principium præuertier.
 Ibidem: Pol mærores mihi anteuertunt gaudijs.
 Ibidem: Ei rei primum præuerti uolo.
 Idem in Pseudolo: Sed cum pietatem uideo amori tuo præuertere, omnes tibi patres sunt.
 Ibidem: Hoc præuertat principio: illa omnia missa habeo, quæ antea agere ocepī.
 Idem in Perfa: Stultitia est, sicui bene esse licet, cum præuertit litibus: posterius ista hæc te magis agere par est.
 Idē in Cistillaria: Præuerti hoc certū est rebus alijs omnib⁹.
 Idem in Mercatore: Sæpe ex te audiui pater, mandatæ rei omnes sapientes primum præuerti decet.
 Idem in Bacchidibus: Rebus alijs anteuertant Bacchis, quæ mandas mihi.
 Idē in Cassina: Omnibus rebus ego amorē credo, & nitorebus nitidis anteuenire.
 Cicero de diuinatione: Si uacas animo, neq; habes aliquid quod huic sermoni præuertendum putes.
 Ibidem: Atq; idipsum, cum tecum agere conarer, Fannius anteuertit.
 Horatius cū uellet notare uitia amicarū corrumpere amatores: dixit, Illuc præuertamur. ac si dixisset, prius erat notandum amatores decipere amicas, sed præpostere dicam de uitjs amicarum. Ait enim: Hora
tj lo/
cus.
 Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipsa hæc
 Delectant.

T. Liuius ab urbe condita: Nec posse cum hostes proprie ad portas essent, bello præuertisse quicquàm.

Ibidem: Aegre impetratū à tribunis, ut bellū præuerti sinerēt.

Ibidem: Nec rem aliam præuerti censere.

Idem de bello Punico: Aut morte uoluntaria, aut fuga præuenterent metum suppliciorum.

Idem ab urbe condita: Conati noui Cōsules omnibus eam rem præuerti.

Ibidem: Si Punicum Romano præuertisset bellum

Idem de bello Macedonico: Aliud in præsentia, quod magis instaret, præuertendum sibi esse duxit.

Ibidem: Præuertēdos animos à suspiciōe taliū cōsiliōrū ratus.

¶ PONERE in lucro, & in lucris. *onüseyms gelück bringen*

PONERE in lucro, modus hic loquēdi tum dicebatur, cum aliquid boni præter spem eueniebat.

Cicero pro L. Flacco: Quiescant igitur, & me in hoc lucro ponere, atq; aliud agere patiantur.

¶ PARVO negotio. Nullo negotio.

PARVO negotio, nullo negotio, modus loquēdi illorū feliciū temporum, id significat quod imperiti, paruo labore, nullo labore dicunt.

Cic. Attico: Cato qui Siciliam tenere nullo negotio potuit.

¶ PRO tempore. Pro re. Pro loco.

na gelegenheit & tjt

PRO tpe, pro re, pro loco, significat qđ inepte dicūt, p q̄litate tēporis, rei, loci, modi sūt loquēdi doctissimi illi 9° sæculi.

Cæsar in cōmen. Consiliū pro tempore, & pro re caperet.

Vergilius in Bucolicis: Nūc te marmoreū pro tpe fecimus.

Salustius in Iugurtino: Pro tēpore benigne respondit.

Ibidem.

Ibidē: Deinde ipse pro re, ac loco paulatim procedere.

Cic. Attico: Nam pro malis recte habebat.

Salustius in Catilina: Quod singuli pro opibus quisq; q̄ plurimas uxores, denas aliq, aliq plures habeant.

¶ Deprecandi modus. Per fortunas, Per caput, per fidem, per deos, per homines.

Per fortunas, per fidē, per deos, per homines, modus est deprecandi elegantissimus, à literatis celebratus, ab alijs neglectus.

Plautus in Menechmis: Per ego uobis deos, atq; hoies dico.

Ibidem: Per ego te hæc genua obtestor.

Terentius: Per ego te deos oro, ne illi animū inducas,

Ci. Attico: Per fortunas, qm̄ Romæ manes, pm̄ illud p̄fice.

Eidem: Subueni igitur per deos, idē q̄ primum.

Eidem: Ne prouincia nobis prorogetur per fortunas dum ades, quicquid prouideri potest prouide.

Eidē: Sed p̄pera p̄ deos, scis q̄tū sit in tpib⁹, q̄tū i celeritate.

Eidem: Per fortunas, & oēm tuū amorē, quo me es cōplexus oēm q; tuā prudentiā, quā me herde in oīni genere iudico singularē, cōfer te ad eā curā, ut de omni statu meo cogites.

Eidē: Ad quæ recuperanda per fortunas, incumbere, ut facis.

Idem Terentiæ: Per fortunas etiam, atq; etiam uide, ne puerum perditum perdamus.

T. Lilius de bello Punico: Per ego te inquit fili quæcūq; iura liberos iungunt parentibus, precor, quæso q;.

¶ PARS, pro uirili parte, pro uirili.

Pro mea parte, pro sua parte, pro rata parte, pro portione: hic est idem dicendi modus, qui pro uirili parte, quā

P 2 doq; ab

doq; absolute, pro uirili, quod meo iudicio à uiritim descēdit: ut sit pro uirili parte, id est quod uiritim diuisum aliquem contingeret.

Cicero Metello Celeri: Atq; etiam ut ita fieret, pro mea parte adiuui.

Idem in Verrem: Præcipue quod in ijs artibus pro mea parte uersor, quarum ille princeps fuit.

Idem in Philip. Tum me eius beneficio plusq; pro uirili parte obligatum puto.

Idem de legibus: Ac post de eius hæredibus aliquis exegisset pro sua parte.

Idem in Verrem: Est aliqua mea pars uirilís, quod eius ciuitatis sum.

Ouidius de Ponto: Gaudia Cæsareæ mētis pro parte uirili Sunt mea.

Cicero in somnio Scipionis: Hic est inquit ille, qui interualis coniunctis imparibus, sed tamen pro rata parte ratione disiunctis, impulsu & motu ipsorum orbium conficitur.

Idem in Tusculanis: Omnia ista perinde ut data sunt pro rata parte à uita, longa aut breuia dicuntur.

Cæsar in cōmentarijs: Agros ex suis possessionibus pollicet quadraginta in singulos iugera, & pro rata parte Centurionibus, euocatisq;.

Varro de re rustica: Ut & lac pingue habeant, & multū pro portione.

Ibidem: Remittendum in datione proportione.

Ibidem: Et bubulci proportione addendi.

Cato de re rustica: Proportione omnia ea facito.

Cicero

Cicero De oratore: Sed oportet ut ædibus, ac templis uestibula & aditus, sic causis principia proportione rerum proponere.

T. Liuius ab urbe cõdita: Nec impensa grauis est, cū plusq̃ pro uirili parte sibi quenq; capere principium uiderint.

Ibidem: Illius gloriæ pars uirilī apud omēs milites sit suæ, uictorem neminem socium esse.

Ibidem: Plus sibi q̃ pro uirili parte amittendum esse.

Vitruuius: Præcintiones ad altitudines Theatrorum pro rata parte faciendæ uidentur.

¶ Pars etiam pro officio plurimum candoris habere solet. Appen
Cicero De oratore lib. ij. Sed tamen hoc cecidit mihi per op
portune, quod transactis iam meis partibus ad Antoniū dix.
audiendum uenistis.

¶ PROXIME, Propius.

Proxime, cum præpositio est, accusatiuo iuncta quandoq; reperitur: quæ & ipsa sermoni Latino nõ paruum affert elegantiam. Idem fit de comparatiuo Propius.

Varro de re rustica: Villici proxime ianuam Cellam esse oportet.

Cicero Metello Celeri: Tu ipse uelim iudices, fati'sne uideatur ijs omnibus rebus tuus aduentus, cum proxime Romam uenisti, mutuo respondiſſe.

Idem Attico: Officium meum esse putauī quàm proxime hostem esse.

Idem in Anto. Operam det, ut cum suis copijs quàm proxime Italiam sit.

Cassius Ciceroni: Sunt tibi M. Tulli liberi, propinquiq; digni quidem

gni qdē te, & merito tibi charissimi esse etiā debent in Re-
pub. proxime hos chari, qui studiorum tuorū sunt æmuli:
Vitruuius: Quod non proxime calcem mali, quod est loco
centri, sed in summo longius, & ab eo progressa recipiunt
in se uela uentum.

Cæsar in cōmentarijs: Quod propius Romanos accessisset.

Hircius in cōmentarijs: Cum propius hostem accessisset.

T. Liuius ab urbe condita: Vt propius urbem Romam ex-
ercitum admoueret.

Ibidem: Castra propius hostem mouit.

¶ PERVADERE.

Pari candore, & propè dulcedine quadam & hic loquen-
di modus confectus uidetur: cum peruadere incendium
per fata, peruadere tempestas per uineta, peruadere furor
irati, aut crudelis alicuius, per populos: ab illis Latinitatis
conditoribus scriptum reperitur.

Cicero in Verrem: Quacunq; iter fecit, eiusmodi fuit, nō ut le-
gatus populi Romani, sed ut quædam calamitas peruade-
dere uideretur.

Ibidem: Quantū incendiū non solū per agros, sed etiam per
reliquas fortunas aratorum isto prætoris peruasit.

Ibidem: Te tanq; aliquam calamitosam tempestatem, pe-
stemq; peruasisse demonstro.

Ibidem: Locus intra Oceanum iam nullus est, neq; tam lon-
ginquus, neq; tam reconditus, quo non per hæc tempora no-
strorum hominum libido peruasit.

Ibidem: Nec cum in Sicilia quidem fuit eodem interuallo
pars eius belli in Italiam ulla peruasit.

Idem de

Idem de natura deorum: Contractiores habent introitus, ne quid in eas quod noceat possit peruadere.

Cicero pro lege Manilia: Erat etiã alia grauis, atq; uehemẽs opinio, quã per animos gentiũ barbararũ peruaserat.

Ibidem: Quo non illius dici fama peruaserit?

T. Li. ab urbe condita: Passim totam urbem peruadit.

Ibidem: Murmur à tribunali totam concionem peruasit.

Idem de bello Punico: Cum pauor ac trepidatio totam urbem peruasisset.

Idem ab urbe condita: Vt clamor urbem peruaderet gratulantium saluos rediisse.

Ibidem: Cum ea fama forũ, atq; urbem peruasisset.

Idem de bello Macedonico: Terror omnẽ oram maritimã peruasit.

Idem pro Publio Sylla: Quas oras maxime quasi morbus quidam illius furoris peruaserat.

¶ PRAETEREA. *büten dat*

Hæc quoq; clausula Præterea, obseruatiõe præcipue digna uidetur: nam certo modo loquẽdi nõ post multa solum cõnumerata à perfectis illis autoribus ponitur, uerũ etiam post singularem aliquam uel personam, uel rem.

Cicero Seruio Sulp. À me uero ita diligitur, ut tibi uni concedam, præterea nemini.

Idem in Philippica prima: Nihil tum nisi quod erat notum omnibus in C. Cæsaris cõmentarijs reperiebatur, num qui exules restituti? unum aiebat, præterea neminem.

Ouidius de Ponto: In quibus excepto quod adhuc utcũq; ualemus, Nil me præterea quod iuuet inuenies.

Cicero

Cicero pro lege Manilia: Eundem hunc unum ab hostibus metui, præterea neminem.

¶ PRAESCRIBO.

Praescribere, quod uerbum iuris periti nonnulli pro certo temporis spatio capiunt: quod ubi præterit res de qua controuersia sit, ultra agi non potest. Id tamen significatū & si celebre apud eos est, Latinum tamen non esse constat. Præscribere enim (ut infra patebit) est id quod statuere, cōstituire, præcipere. *voz betermen.*

Terentius in Andria: Tu te ijs rebus finē præscripsisti pater.

Cicero Torquato: Simus igitur ea mente, quam ratio & ueritas præscribit.

Idē Attico: Sed nihil præscribo, accurrate uelim præscribas tuam ad me sententiam.

Eidem: Veni igitur, & age de pace: meo ne inquam arbitratus aut tibi inquit ego præscribam?

Idem pro L. Flacco: Plura etiam effundet, quam tu ei domi ante præscriperis.

Idem in Vatiniū testem: At tibi iam inde præscribo, ne tuas sordes cū clarissimorum uirorum splendore permisceas.

Idem de finibus bonorum & malorum: Omnis autem in quærendo, quæ uia quadam, & ratioe habetur oratio præscribere primum debet, ut quibusdam in formulis ea res agatur.

Idem pro Tito Annio Milone: Sin hoc & ratio doctis, & necessitas barbaris, & mos gentibus feris natura ipsa præscripsit.

Idem pro Aulo Cecinna: Vestra autoritate hoc cōstituetur,
hoc

hoc præscribitur.

Idem in Tusculanis: Etsi iniquū est præscribere mihi te, quē admodum à me disputari uelis.

Idem pro lege Manilia: Facile intellexi quirites, & quid de me iudicaretis, & quid alijs præscriberetis.

Idem de officijs: Si hoc natura præscribit.

Cæsar in commen. Nō ad alienum præscriptum, sed ad suū arbitrium imperare.

Ibidem: Si ipse populo Ro. non præscriberet, quemadmodum iure suo uteretur.

Horatius in sermonibus: Quid faciam præscribe.

Asconius Pedianus: Non dixit à sua uoluntate, ne præscribat iudicibus sequendos esse Siculos.

Cicero pro Gn. Planco. L. uero Apuleius hunc tanti facit, ut morem illum maiorū qui præscribit, in parentū loco quaestoribus prætores esse oportere.

Idem pro Lucio Flacco: Cui si patrem cōseruatis, qualis ipse debeat esse ciuis præscribetis.

Idem pro Publio Sextio: Sed etiam memoria digna uti R. P. capessendæ autoritatem disciplinamq; præscribere.

Idem in Catilinam: Et à L. Cassio esse præscriptum.

¶ PRÆIRE uerba, præire uerbis, uel uoce.

P Ræire uerba, dicebant illi ueræ Latinitatis principes, cū carmen aliquod canendum anteq; uel foedus feriretur, aut execratio piaculi gratia per pontificem, uel sacrificulum aut aliū magistratū fieret, magistratus primo pnunciabat. Vnde præire uerba, hoc est inire uerba, uel præuenire dicebatur. Præire uerbis, & præire uoce simpliciter erat uerbis,

Q aut uoce

aut uoce præfari, ut clarius ex inferioribus patebit.

T. Liuius ab urbe condita: Pontificẽ præire iussit uerba, quibus se, legionesq; hostium deuoueret.

Ibidem: Coactus Pontifex Maximus uerba præire.

Ibidem: Agedum Pontifex præi uerba, quibus me pro legionibus deuoueam.

Ibidem: Obsecratio itaq; à populo duumuiris præcuntibus facta.

Ibidem: Dictator, præeunte Aulo Cornelio Pontifice Maximo, ludos magnos, tumultus causa uouit.

Ibidem: Sunt qui M. Fabio pontifice maximo præfante, carmen deuouisse eos se pro patria, Quiritibusq; Romanis tradant.

Idem de bello Macedonico: Præcuntibus execrabile carmẽ sacerdotibus.

Ibidem: Id uotum in hæc uerba præeunte P. Licinio pontifice maximo, Consul nuncupauit.

Plautus in Rudente: Præi uerbis quod uis.

Cicero pro Tito Annio Milone: Qui hesternæ etiam cõcio-
ne incitati sunt, ut uobis uoce præirent.

¶ PRODERE memoriæ.

Prodere memoriæ, modus est loquẽdi, significans quod uulgo manifestare pro memoria seruãda, & alijs ineptis modis dicitur. *ap̄bare om̄e toged̄m̄ten*

Cicero pro lege Manilia: Quod iam rationibus exteris incredibile, ac falso memoriæ proditum uidebatur.

Idem pro Milone: Itaq; hoc iudices non sine causa fictis fabulis doctissimi homines memoriæ prodiderunt.

Planum.

¶ PLANVM facere. *explanare*

Planum facere, modus hic loquendi planus per se satis est: id significat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiã soluere, & ante oculos uerbis explanare, & patefacere. Translatio enim à loco inæquali, qui cultu adhibito, aut opera planus fit.

Cicero in arte Rhetorica: Si quis cum Horestem accuset, planum faciat ab eo matrem esse occisam.

Ibidem: Illud docuimus, hoc planum fecimus.

Ibidem: Quid nam amplius iudices desideratis, cum uobis hoc & hoc planum factum sit?

Idem in Verrem: Hoc planum factum est.

Ibidem: Tabulis uobis, & testibus iudices planum faciam.

Ibidem: Cum præsertim planum facere multis testibus possim.

Ibidem: Vobis planum faciemus.

Ibidem: Cum planum fieret Decumis contra instituta legis, consuetudinẽq; omnium.

Idem pro Rabirio Posthumo: In illo primo iudicio planum factum sit.

Idem pro Roscio Amerino: Quid si tandem planum facio?

Ibidem: Tamen cum planum iudicibus esset factum.

Ibidem: Quod ei planum facere possum.

Ibidem: Hic nisi planum facit sextertia . liij. ad libellam sibi deberi causam perdit.

Ibidem: Quod planum facere non modo nõ possis, uerum ne coneris quidem.

Cic. pro Cluentio: Multorum testimonijs planum factum est.

Q 2 Ibidem:

Ibidem: Quod planum fecerint illam ob rem iudicādam pecuniam accepisse.

Ibidem: Quorum testimonijs planum factum est.

Idem pro P. Quintio: Vt hoc tibi planum sit faciendum.

Ibidem: Id testibus pollicitus sum planum me facturum.

Idem pro Aulo Cecinna: Si planum facit.

¶ PRIMORIBVS labris, primoribus digitis attingere.

Adagia

Primoribus labris, primoribus digitis attingere, sumere: Hoc modo loquendi id significatur, quod parum attingere, parū eam rem de qua dicitur intelligere: Nam trāslatio est à prægustantibus cibum aliquem, uel potum.

Cicero in Oratore: Quæ isti Rhetores, ne primoribus quidē labris attigissent.

Plautus in Trinummio: Atq; etiam modo uersabatur mihi in labris primoribus.

Idem in Bacchidibus: Si hoc tu digitulis duobus sumebas primoribus.

¶ PRO se quisq;, Vterq;.

Consyderandus & hic perelegans dicēdi modus, Pro se quisq;, dum quandoq; pluribus, quandoq; singulis attribuitur: ut pro se quisq; diligenter curant, & pro se quisq; diligenter curat: hoc est, Quisq; pro uirili curam gerit. Idē fit de Vterq;

T. Liuius ab urbe condita: Vterq; transfixus duabus hærentes hastis moribundi ex equis lapsi sunt.

Horatius: Missi magnis de rebus uterq;.

Cicero in Verrem: Tum pro se quisq; quantum dicendo assequi poterat, docere me cœpit.

Titus

Titus Liuius ab urbe condita: Pro se quisq; scelus regum, ac uim queruntur.

Ibidem: Pro se quisq; minaciter fremunt.

Ibidem: Pro se quisq; in urbem ex agris demigrant.

Ibidem: Suas quisq; abirent domos.

Ibidem: Ad se quisq; omnia trahant.

Ibidem: In suas quisq; proficiscuntur prouincias.

Ibidem: Ex grauitate loci in suas quisq; propinquas urbes dilapsi sunt.

Ibidem: Pro se quisq; nomina dabant.

Ibidem: Pro se quisq; iam nec consiliū sibi suppetere diceret.

Idem de bello Macedonico: Pro se quisq; armis abiectis dif fugiunt.

¶ PEDIBVS ire, pedibus consequi, *to voete erlangen*

Ad pedes desilire. *to voete afftygen*

P Edibus ire, pedibus consequi: Primo modo significatur id, quod ineruditi pedester dicunt: Secundus facilitatē agendi quandam demonstrat, cum uel pedibus rem transigere quis ostenditur. Ad pedes desilire, hoc est quod de equo descendere: Modus dicendi ferè uulgari sermoni proximus.

Plautus in Stico: Quadrigas qui uehat, nam pedibus ire nō queo.

Cicero Fabio Gallo: Sed tu pedibus es consecutus.

Idem in Vatiniū testem: Cum illud iter Hispaniense pedibus ferè confici soleat, aut si quis nauigare uelit, certa sit ratio nauigandi.

Cæsar in commētarijs: Vno omnino loco flumen pedibus,

Q 3 atq;

atq; ægre transiri potest.

Ibidem: Tarracone discedit, pedibusq; Narbonam, atq; inde Massiliam peruenit.

Ibidem: Cōsuetudine sua ad pedes desilierūt: suffossisq; equis cōpluribusq; nostris uictis, reliquos in fugam cōiecerunt.

Stipendia
pedibus fa
cere.

Titus Liuius ab urbe condita: Qui tum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset. *solt vdeymen to voete*

Idem de bello Punico: Per Siciliam pedibus profectus, fretum in Italiam traiecit.

Pedibus
merere.
Pedibus
ingredi.

Ibidem: Consultum ut ij omnes pedibus mererent.

Idem de bello Macedonico: Qui proximis littori uadis inducti mare pedibus ingrediuntur.

Ibidem: Cum uident illas uehi per urbem, se pedibus sequi.

¶ PARTICIPIA nomina effecta.

Est hic quoq; dicendi modus apud disertos illos uiros maximo in precio, quo nomina participia genitiuo iungebant.

Fugitans
litium.
Cupiens
tui.
Sui nego-
cij bene ge-
rens.

Terentius in Phormione: Herus liberalis fugitans litium.

Idem in Ecyra: Nemo ad te uenit, nisi cupiens tui.

Cicero pro P. Quintio: Eques Romanus locuples, sui negocij bene gerens.

Insuetus
cōtumeliæ

Idem Attico: Timeo tam uehemens uir, tamq; acer in foro, & tam insuetus contumeliæ, ne omni animi impetu dolori & inuidiæ pareat.

Insolens
infamiæ.

Ibidem: Itaq; ille noster amicus insolens infamiæ, semper in laude uersatus.

Legū me-
tuens.

Idem in Oratione post reditum, qua gratias agit: Consules modesti, legum metuentes.

Caesar

Cæsar in cōmentarijs: Nemo erat adeo timidus, aut fugiens laboris. Fugiens laboris,

Ibidem: A multitudiute oppressus, ac sui desperans.

Vergilius: Obseruantissimus æqui.

Sui desperans,

Idem in Bucolicis: Lactis abundans.

Idem in Geor. Experiere colendo, Et facilem pecori, & patientem uomeris unci.

Horatius in sermonibus: Cōtensus paruo, metuēsque futuri.

Salustius in Catilina: Animus insolens malarū artium.

Idem: Alieni appetens, sui profusus.

Sui profusus,

Idem in Iugurtino: Manu promptus, appetens gloriæ.

Ibidem: Quod locorum scientes erant.

Ibidem: Et ob ea scientes belli.

Idem in Catilina: Laboris, ac belli patientes.

¶ PEIUS odisse, peius timere.

PEIUS odisse, peius timere, & similia, Modi loquēdi illius temporis elegantissimi.

Plau. in Milite: Neque quenquam peius odisse, quam istum militem.

Ci. Caio Mario: Oderam multo peius hunc, quam illum ipsum Clodium.

Idem in Antonium: Cum hoc ueteranus Capho, quo neminem ueterani peius oderunt.

Brutus Ciceroni: Neque unquam exul esse possum, dum seruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus alijs.

Horatius in Epi. Cane peius, & angue, Vitabit chlamydem.

Idem: Peiusque leto flagitium timet.

Plautus in Mostellaria: Pulchrum ornatum, turpes mores peius cœno collinuit.

Quidius de arte: Limina Gorgoneo fauius angue micant.

Paganus.

¶ PAGANVS. Miles.

Paganus ille erat, qui militiæ cupiēs erat, & illi cingi, seu ascribi uolebat: Eo enim interuallo, quo id quærebat, & ad militiam aspirare tentabat, Paganus: mox militiam adeptus, Miles dicebatur. Vnde Persius uolens ostendere se nondum Poëtam esse, dixit:

Nec fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnaso
Memini, repente ut sic poëta prodirem.

Sed arrogantiam uitans, subdit per translationem: Ipse Semipaganus ad sacra Vatum carmen affero nostrum. Sed autoritates quod diximus, melius ostendent.

Marcellus de pœnis, lege: Quædam delicta pagano aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogant: Militi uero grauiore, uel leuiorem.

Triphonius de peculio Castrensi, lege, Hæreditate: Filius familias Paganus de Castren. Peculio fecit testamentum.

Martianus de Militari testamento, lege, Tractabatur: Tractabant an tale aliquid, & in Paganorum testamentis indulgendum esset: & placet non sine distinctione id fieri.

Vulpianus de Militari testamento, lege, Idemq: Vt est rescriptum à diuo Pio, in eo qui cum esset paganus fecit testamentum, mox militare cœpit.

Paulus de liberis & posthumis, lege: Filius familias: Miles similiter ut paganus nominatim à patre, aut hæres scribi, aut exhæredari debet.

Scæuola ad legē falcidiam, lege: Miles si dum paganus erat, fecerit testamentum, militiæ tempore codicillos, lex falcidia in

dia in codicillis locum non habet, in testamento locū habebit.

¶ PUNCTVM, Momentum :

Punctum temporis, punctum horæ, Momētum horæ, momentū temporis, & simpliciter momentum pro exiguo spacio ponitur: Dicendi ij modi à situ reuocandi sunt. Varro de lingua Latina: Quod animus ita est, ut puncto tēporis peruolet quò uult.

Cicero de natura deorū: Vel innumerabiles potius in omni puncto temporis alios nasci, alios interire.

Ibidem: Consules summum Imperium statim deponere, q̄ id tenere punctum temporis.

Idem in Verrem: Cum iste punctum temporis nullum uacuum peccato præterire passus sit.

Idē p̄ domo sua: Habitare late & magnifice uoluit, duasq; magnas, ac nobiles domos coniungere eodem puncto tēporis.

Idem in Philippica secūda: Hunc unum inquam hodiernū diem, hoc punctū temporis quo loquor, defende si potes.

Idem in Vatinius testem: Exclusus miser pūcto temporis.

Idem pro Cluentio: Neq; postea Larini punctum est temporis cōmoratus.

Idem in Tusculanis: Totūmq; leue est, quodcūq; est: fit em̄ ad punctum temporis.

Idem de legibus: Quæ uno uersiculo Senatus puncto temporis sublatae sunt.

Idem in Catilinam: Puncto temporis frui uita, & communi spiritu non putat oportere.

Cæsar in cōmentarijs: Ita multorum mensium labor hostiū perfidia, & ui tempestatis puncto temporis interit.

Horatius: Tanq̄ Sit propriū quicq̄ pūcto quod mobilis horæ. Nūc prece, nūc precio, nūc ui, nūc morte suprema, Permutet dominos, & cedat in altera iura.

Idem: Quid enim concurritur horæ momento?

Hircius in cōmen. Ita puncto temporis omnibus Legionarijs ab hostium equitatu circūuentis.

Ibidē: Atq; uno puncto temporis hostibus nullo negotio campo pulsis.

T. Liuius ab urbe condita: Puncto sæpe tēporis maximarū rerum momenta uerti.

Ibidem: Momēto temporis in aduersam incurfando aciem.

Ibidem: Momento fusi.

Ibidem: Vt signum momento temporis acciperent.

Ibidem: Momento arx occupata est.

Ibidem: Momento horæ arsura omnia.

Ibidem: Illo momento horæ.

Ibidem: Momento temporis.

Ibidem: Horæ momento.

Ibidem: Momento unius horæ.

Idem de bello Macedonico: Versa momento temporis fortuna pugnae est.

Ibidem: Momento enim ad inanem locū peruenerunt.

¶ Sed uidere licet momentū in alio significato, iuxta modū, quo multi dicūt, res parui momenti, magni momēti.

Titus Liuius ab urbe condita: Rege superato, nullum momentum in solis per se Gallorum copijs fore.

Primæ

¶ PRIMAE, primas ferre, deferre, tenere: *subintellige partes*

Primas ferre, primas deferre, primas tenere, ueteres dicebant: subintelliguntur tamen partes. Sed is loquendi modus erat, qui postea non solum omisus, uerum etiã unã cum alijs bonis propè ignoratus est.

Cicero in Bruto: Cotta & Sulpitius cum uero iudicio, tum omnium facile primas tulerunt.

Idem in Oratore: Cui primæ sine controuersia deferrebantur.

Idem Attico: Amoris uero erga me cum à fraterno amore, domesticòq; discessi, tibi primas defero.

Idem de natura deorum: Ad quem tum Epicuri primas ex uestris hominibus deferrebant.

Idem in Bruto: Etsi utriq; primas, priores tamẽ deferunt Lælio:

Idem in Oratore: Nã quis unq; dubitauit, quin in Repub. nostra primas eloquentia tenuerit semper urbanis, pacatisq; rebus: secundas iuris scientia.

¶ Sed hoc quoq; obseruandum est, ut cum primas deferre *den vordzyl heb* dicebant, significabant primas partes alicui concedere: Cũ uero ferre primas ponebant, id significabatur, quod illum *den vordzyl heb* primas secum portare.

Horatius eo modo loquendi, eodẽq; significato quo ad uerbum Fero dixit:

Omne tulit punctũ qui miscuit utile dulci.

¶ PROFITERI.

Profiteri, occultiore dicendi modo apud antiquos id significat, quod uulgo dicunt, assignare quantum numerum uini, olei, frumenti, iugerum, pecuniæ, uel aliarum rerum quilibet habeat.

R 2 Cicero

Cicero pro lege Agraria: Imposterum uero lex hæc Imperatoribus nostris constituatur, ut quicumq; de prouincia decesserit, apud eosdem decem uiros quantum habeat prædæ, manubiarum, auri coronarij profiteatur.

Idem in Verrem: Edixerat ut aratores iugera sationum suarum profiterentur.

Ibidem: Non quo iugerum numerū uere profiteri esset difficile, aut amplius etiam profiteri, sed quod ex edicto professus non esset.

Ibidem: Fecit ut Decumanus Nymphonem uocaret ex edicto illo præclaro, quod nullam ad aliam rem, nisi ad huiusmodi quæstus pertinebat, numerum iugerum professum non esse. & subdit:

Verres in Xenonem iudicium dabat illud suum damnatorium de iugerum professione.

Idem Tironi: Tu uero confice professionē si potes: & si hæc pecunia ex eo genere est, ut professione non egeat.

Idem in Verrem: Si pateret iugera eiusmodi fundi esse plura, cō Colonus esset professus.

Salustius in Catilina: Post paulo Catilina pecuniarum repetundarum reus prohibitus erat consulatum petere, quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat.

Vulpianus de Censibus, lege, Forma: Si uero quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in qua ager est.

Idem, ubi Pupillus, lege, Ius alimentorum: Prius tamen exigere debet, ut profiteatur autor, quæ sit penes se summa, & cōminari grauiores se ei usuras infligi eius quod supra professionem

fessionem apud eum fuerit comprehensum.

Titus Liuius ab urbe condita: Profiteri cogendo frumentum, & uendere quod usu menstruo superesset.

Ibidem: Primo expectauerant, ut qui se dignos tanto Imperio crederent, nomina profiterentur.

Idem de bello Macedonico: Vt qui socij ciuibus Romanis credidissent, pecunias profiterentur.

Ibidem: Postq̃ professionibus detecta est magnitudo æris alieni.

¶ **PER SCRIBERE**, perscriptiones, percriptor.

Per scribere reconditū habet sensum certo modo loquendi, qui à paucis obseruatus est: in bonis autoribus elegantissime positus, id significat, quod in rationibus, aut in tabulis accepti & expensi scripto aliquid notare. unde quæ ita notabantur, Perscriptiones dictæ sunt: qui uero ea notabat, Percriptor.

optickene

Cicero pro Roscio Comedo: Ego ne hanc manum plenam perfidiæ, & hos digitos meos impellere potui, ut falsum per scriberem nomen?

Ibidem: Aequè enim tabulæ condemnantur eius qui uerū non retulit, & eius qui falsum per scripsit.

Ibidem: Suum codicem testis loco recitare arrogantia est, suarum perscriptionum & liturarū aduersaria proferre nō amentia est?

Idem in Philippica v. Illa uero dissipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo est, per quam septies millies falsis per- scriptionibus donationibusq̃ uertit.

Idem in Verrem: Scribam tuum dicit Verres huius per scri-
R 3 ptorem

ptorem foenerationis fuisse.

¶ QUID illi fiet &c.

Quid illi fiet? quid illi faciam? quid illi factum est? Modi sunt loquendi elegantissimi, & à paucis obseruati. Id enim significant quod nonnulli aliquid admirantes uel accepta aliqua calamitate, aut iactura inepte dicunt, Quid de illo fiet? quid de illo faciam? quid de illo factum est?

Plautus in Mercatore: Sed quid illi nunc fiet?

Idem in Mostellaria: Quid mihi fiet tertio, qui solus facio facinora immortalia?

Idem in Bacchidibus: Quid mihi fiet postea?

Cicero Trebatio: Quid porro fiet populo Vlubrano?

Idem Terentia: Etsi nos premet eadem fortuna, quid puero misero fiet?

Idem Attico: Sed quid ijs fiet, si huc Paulus uenerit?

Eidem: Quid illi fiet quem reliquero?

Idem in Rullum: Quæro si qui uolunt uendere non fuerint, quid pecuniæ fiet?

Idem in Verrem: Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet?

Idem in Acade. quæstio. Si comprehensio, perceptioq; nulla sit, quid fiet artibus?

Tibullus: Castra macer sequitur, tenero quid fiet amori?

Ouidi⁹ de arte amandi: Perfidus ille absens, qd mihi fiet ait?

Quid mihi fiet ait? sonuerunt cimbala toto Littore.

Plautus in Mercatore: Nescit quid faciat auro?

Terentius in Ecyra: Sed quid faciemus puero?

Cicero in Academicis quæstionibus: Quid em̄ faceret huic conclusioni? Si lucet, lucet igitur, lucet autem.

Ib. dem